

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ВАСИЛЬЄВ ІГОР ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 342.951 (451)

**АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ
ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, доцент

Фролов Олександр Семенович,

Класичний приватний університет,

доцент кафедри цивільного, адміністративного та фінансового права

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Петков Сергій Валерійович,

Донецький юридичний інститут МВС України,

професор кафедри спеціальних дисциплін та адміністративної діяльності

доктор юридичних наук, доцент

Діденко Сергій Володимирович,

Херсонський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом,

директор

Захист відбудеться «25» квітня 2017 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

Автореферат розісланий «23» березня 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

К.М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Збільшення кількості зброї в соціальному середовищі викликає пропорційне зростання кількості деліктів, пов'язаних зі зброєю. Наприклад, за даними української асоціації власників зброї та швейцарської незалежної організації «Small Arms Survey», в Україні станом на початок 2016 р. перебувало близько 2 млн. одиниць легальної та понад 3 млн. одиниць нелегальної зброї. За наявності такої кількості зброї в Україні щорічно вчиняється близько 140 убивств і замахів на вбивство та понад 500 розбійних нападів із використанням вогнепальної зброї, зокрема й легальної. Це зумовлює потребу подальшого дослідження проблем юридичної відповідальності у сфері обігу зброї, що є запобіжником перетікання легальної зброї в нелегальну.

Забезпечення стабільності в суспільстві на всіх етапах розвитку держави є основним завданням державної влади. Один з інструментів досягнення цієї мети – застосування дозвільного порядку обігу зброї, оскільки її неконтрольоване використання становить реальну загрозу громадському порядку, життю та здоров'ю громадян. Тому держава мусить контролювати соціальну діяльність у сфері обігу зброї, вимагати від громадян дотримання особливих умов запобігання – правил обігу зброї та правил дозвільної системи. Ці правила, у комплексі з адміністративною та кримінальною відповідальністю за їх порушення, формують певний баланс між правами одних громадян на володіння зброєю та правами інших на особисту безпеку.

Потребам сучасності це дослідження відповідає і через те, що чинне законодавство, яке регулює суспільні відносини у сфері обігу зброї, потребує певного вдосконалення як щодо повноти регулювання суспільних відносин, так і щодо якості такого регулювання. У свою чергу, нечітке та неповне підзаконне регулювання порядку обігу вогнепальної, холодної, пневматичної, газової, електрошокової зброї, що є адресантом бланкетних норм особливої частини КУпАП щодо порушення правил обігу зброї, спричиняє проблеми у кваліфікації окремих деліктів. З урахуванням сучасного стану речей, тенденцій подальшого розвитку сфери обігу зброї та відсутності Закону України «Про зброю» виникає потреба серйозного аналізу категоріально-понятійного апарату феноменів «зброя», «обіг зброї» та «правила обігу зброї».

Таким чином, забезпечення права громадян на безпеку й самооборону є первинним завданням держави. Проте в умовах сьогодення цей обов'язок виконується неналежно. Як показують результати власного соціологічного опитування, значна частина громадян оцінює рівень правового забезпечення обігу зброї в Україні негативно (73 %) (Додаток А).

Проблему загальних засад адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні досліджували такі вчені-юристи, як В. Авер'янов, С. Алфьоров, Н. Армаш, В. Басс, В. Галуцько, Ю. Гаруст, Є. Гетьман, М. Гурковський, І. Діткевич, М. Долгополов, О. Дробот, О. Дрозд, О. Єщук, Я. Здовбицька, В. Коваленко, В. Ковальська, А. Ковальчук, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, Т. Кравцова, Н. Кулак, О. Кулешов, В. Курило, А. Малько,

А. Манжула, Д. Манько, В. Марков, Р. Мельник, С. Мислінська, О. Музичук, С. Нечипорук, С. Овчарук, В. Оксінь, С. Петков, О. Попов, В. П'ятковський, В. Сердюк, Є. Соболюк, С. Слюсаренко, С. Стеценко, А. Сухорукова, К. Чижмарь, А. Чубенко, С. Шепетько, Л. Шереметьєва, В. Шкарупа, О. Фролов, О. Юнін та інші.

Зазначимо, що комплексного дослідження проблем адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні та близькому зарубіжжі досі не проводилося. Існують окремі дисертаційні дослідження, де фрагментарно розглянуто адміністративну відповідальність за порушення правил у сфері обігу зброї. Такий розгляд здійснили В. Большаков, О. Григор'єва, В. Гуменюк, С. Казимиров, В. Лончаков під час дослідження питання «здійснення ліцензійно-дозвільної системи органами виконавчої влади» та С. Діденко і М. Федоров у висвітленні питання «реалізація права громадян на зброю».

Проте вищезазначені вчені розкрили лише окремі аспекти проблеми адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні або ж аналізували їх побічно, досліджуючи інші, більш широкі спеціальні або суміжні суспільні відносини.

Незадоволеність громадян України станом правового забезпечення обігу зброї в країні, значна кількість правопорушень, які вчиняються за допомогою зброї, неузгодженість нормативно-правових актів у цій сфері зумовили вибір теми цього дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810, Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, та плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета та завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі вивчення теоретичних засад, аналізу чинного законодавства України, зарубіжних і міжнародних правових актів, даних судової адміністративної практики визначити зміст і сутність, проблеми та порядок функціонування інституту адміністративної відповідальності за порушення правил у сфері обігу зброї.

Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно вирішити такі основні завдання:

- виявити юридичну природу зброї як категорії адміністративного права;
- з'ясувати адміністративно-правові аспекти обігу зброї;
- розкрити правила обігу зброї як об'єкта адміністративного проступку;
- визначити адміністративно-правовий режим обігу зброї в Україні;
- розробити наукові положення щодо інституту інтенсивності адміністративно-правового регулювання у сфері обігу зброї;
- сформулювати поняття, розкрити зміст і здійснити класифікацію видового об'єкта правопорушень у сфері обігу зброї;
- з'ясувати предмет адміністративних деліктів, пов'язаних із порушенням правил обігу зброї;

- здійснити класифікацію порушень правил обігу зброї за ознаками об'єктивної сторони адміністративного проступку;
- розкрити суб'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї;
- удосконалити адміністративну відповідальність у сфері обігу зброї в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час здійснення адміністративної діяльності у сфері обігу зброї, а також порядок застосування норм адміністративного права, що зумовлюють адміністративну відповідальність за порушення правил обігу зброї.

Предметом дослідження є адміністративна відповідальність за порушення правил обігу зброї в Україні.

Методи дослідження. У науковій роботі використано сукупність методів наукового пізнання. *Діалектичний* метод надав можливість розробити наукові положення щодо інституту інтенсивності адміністративно-правового регулювання у сфері обігу зброї (підрозділ 2.2.). Логічні методи *аналізу й синтезу* використовувалися в більшості підрозділів дисертації (1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3). Метод *системного підходу* було використано для розкриття юридичної природи зброї як категорії адміністративного права, визначення адміністративно-правового режим обігу зброї, з'ясування предмета адміністративних деліктів, розкриття суб'єктивних елементів складів адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї (підрозділи 1.1, 2.1, 3.1, 3.3).

Метод *дедукції* використовувався для здійснення аналізу правових явищ від загального до одиничних чинників стосовно розкриття юридичної природи зброї як категорії адміністративного права, з'ясування адміністративно-правових аспектів обігу зброї (підрозділи 1.1, 1.2). Метод *індукції* забезпечив можливість узагальнення одиничних юридичних фактів стосовно формування поняття видового об'єкта правопорушень, з'ясування предмета адміністративних деліктів, здійснення класифікації порушень правил обігу зброї за ознаками об'єктивної сторони адміністративного проступку, розкриття суб'єктивних елементів складів адміністративних правопорушень (підрозділи 2.3, 3.2, 3.2, 3.3). Застосовувався в дисертації також метод *класифікації* (підрозділи 2.3, 3.2). *Формально-догматичний* метод було використано в усіх підрозділах дисертації. *Соціологічний* метод став провідним у проведенні й обробленні результатів соціологічного опитування (Додаток А). Метод *правового прогнозування* разом із методами *правотворчості* забезпечили формування проектів нормативно-правових актів (підрозділ 3.4, Додаток Б).

Нормативна база дослідження ґрунтується на Конституції України, міжнародних договорах, ратифікованих Верховною Радою України, чинних законах та інших нормативно-правових актах, що регулюють адміністративну відповідальність за порушення правил обігу зброї в Україні.

Емпіричну базу дослідження становлять узагальнена практика адміністративної діяльності МВС України, адміністративна практика щодо притягнення осіб до адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї, результати

власного соціологічного опитування громадян щодо стану адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні (724 особи), а також акти судів загальної юрисдикції у справах про адміністративні делікти за ст.ст.190-195-4 КУпАП (11 624 постанови суду).

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень у вітчизняній правовій літературі, присвячених проблемі адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні.

У результаті проведеного аналізу сформовано низку висновків, рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України в зазначеній сфері, зокрема:

уперше:

– сформовано поняття інтенсивності адміністративно-правового регулювання у сфері обігу зброї як адміністративно-правового режиму жорсткого імперативного регулювання, насиченого нормами міжнародного, конституційного та адміністративного права з метою забезпечення державою найціннішої з цінностей – природного права (права на життя і здоров'я) та права на самозахист;

удосконалено:

– категорійне розуміння зброї в адміністративному аспекті як штучно створених людиною речей з метою заподіяння шкоди об'єктам, коли правові процедури, пов'язані з її проектуванням, виготовленням, придбанням, зберіганням, носінням, використанням і знищенням, регулюються нормами адміністративного права;

– правила обігу зброї як об'єкта адміністративного проступку, як суспільних відносин, що визначають заборонні й дозвільні провадження щодо обігу зброї в Україні, зміст яких полягає в сукупності імперативних норм адміністративного права щодо адміністративно-правового режиму обігу зброї;

– наукове розуміння видового об'єкта правопорушення у сфері обігу зброї як порушення правил дозвільної системи, що у свою чергу є родовим для подальшого логічного поділу та в кінцевому результаті утворює логічну координовану серію порушень правил дозвільної системи, якій підпорядковується видова координаційна серія порушень правил обігу зброї, що утворена диспозиціями окремих статей КУпАП;

– наукове розуміння предмета адміністративних деліктів, пов'язаних із порушенням правил обігу зброї (як матеріального об'єкта, штучно створеного людиною з метою завдання шкоди або знищення), з якими диспозиції норм адміністративного права пов'язують настання адміністративних санкцій;

– зміст суб'єкта адміністративних деліктів щодо порушення правил обігу зброї як сукупності двох спеціальних ознак – «вік» та «статус», який визначається як кваліфікований (спеціальний, неординарний) суб'єкт правопорушення, обсяг використання якого в юридично-деліктній діяльності звужується до меж сфери соціальної діяльності у сфері обігу зброї;

– положення адміністративної відповідальності у сфері обігу зброї в Україні в аспектах визначення новітнього категорійного апарату уніфікації назв зброї,

логічної структури конструктивних особливостей, функціонування, способу ураження об'єкта, конкретних пропозицій щодо чіткого розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності у сфері нелегального обігу вогнепальної нарізної та гладкоствольної мисливської зброї;

отримали подальшого розвитку:

– адміністративно-правові аспекти обігу зброї як найбільш вагома складова правового регулювання, що характеризуються адміністративно-правовими та організаційно-правовими чинниками матеріального і процесуального характеру виконавчо-розпорядчої та адміністративно-сервісної діяльності суб'єктів публічної адміністрації в аналізованій сфері;

– наукові положення щодо кваліфікації порушень правил обігу зброї за ознаками об'єктивної сторони адміністративного проступку як дій і видів діяльності зі зброєю, що складають поняття «обіг зброї» і до яких належать: конструювання, розроблення, збирання, випробування, виробництво, виготовлення, перероблення, ремонт, сертифікація, реалізація, продаж, передання, дарування, нагородження, придбання, зберігання, обслуговування, облік, реєстрація, охорона, носіння, застосування, транспортування, перевезення, пересилання, експорт, імпорт, конфіскація, оплатне вилучення, примусова реалізація, дослідження, колекціонування, експонування, знищення зброї;

– адміністративно-правовий режим обігу зброї як сформована на загальній забороні та внутрішній ідеології спеціальнодозвільного типу правового регулювання система позитивних зобов'язань і спеціальних виключних заборон, визначених нормами адміністративного права, що діють за алгоритмом влада-підпорядкування з подальшим контролем за діями власників (користувачів) зброї.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого теоретичного розроблення питань адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчості* – щодо вдосконалення чинного законодавства у сфері адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї (додаток Б до дисертації);

– *навчальному процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Актуальні проблеми теорії адміністративного права», «Актуальні проблеми адміністративної відповідальності», у підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконано самостійно, усі сформовані положення і висновки обґрунтовані на підставі самостійних досліджень. У співавторстві підготовлено одну статтю, у якій здобувач розкрив адміністративно-правові аспекти правового режиму обігу зброї (0,11 др.арк.). Наукові ідеї та розробки, що належать співавтору опублікованої роботи, у дисертації не використовувалися.

Апробація результатів дисертації. Одержані здобувачем у процесі дослідження узагальнення та висновки були оприлюднені на одинадцяти науково-практичних конференціях та двох круглих столах: «Актуальні проблеми сучасного адміністративного права» (Запоріжжя, 2013 р.); «Наука і вища освіта» (Запоріжжя, 2013 р.); «Актуальні проблеми публічного та приватного права» (Запоріжжя, 2013 р.); «Адміністративний процес: сучасний стан та шляхи вдосконалення» (Запоріжжя, 2013 р.); «Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України» (Харків, 2015 р.); «Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні» (Одеса, 2015 р.); «Становлення громадянського суспільства в Україні: нормативно-правове підґрунтя» (Дніпро, 2016 р.); «Юридичні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень» (Київ, 2016 р.); «Юридична наука в ХХІ столітті: перспективні та пріоритетні напрями досліджень» (Запоріжжя, 2016 р.); «Вплив євроінтеграції на соціально-економічний розвиток» (Чернівці, 2016 р.); «Юридичні науки: проблеми та перспективи» (Київ, 2016 р.); «Сучасні тенденції розвитку юридичної науки та практики» (Кривий Ріг, 2016 р.); «Особливості розвитку законодавства України у контексті євроінтеграційних процесів» (Харків, 2016 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації відображено у вісьмох наукових статтях у фахових наукових виданнях, зокрема у двох закордонних, а також у тринадцяти тезах доповідей на науково-практичних конференціях і круглих столах.

Структура дисертаційного дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 207 сторінок. Список використаних джерел складається із 465 найменувань і займає 47 сторінок, додатки займають 31 сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано тему дисертації, її актуальність і ступінь наукового розроблення, визначено мету, об'єкт, предмет і методологію дослідження, схарактеризовано новизну, емпіричну та джерельну базу, визначено теоретичну та практичну значущість роботи, її зв'язок з науковими планами та програмами, наводяться дані про апробацію її результатів і публікації.

Розділ 1 «Адміністративно-правові аспекти категорійного апарату у сфері адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї» містить три підрозділи, у яких проаналізовано і сформовано категорійний апарат.

У *підрозділі 1.1 «Зброя як категорія адміністративного права»* визначається, що зброя – це створена людиною штучна річ матеріального світу, яка має ознаки соціальності.

Автор підкреслює, що мета створення зброї полягає у виготовленні штучної речі матеріального світу, яка здатна заподіювати шкоду людині через її ушкодження або знищення.

Виявлено низку суспільних цілей, для досягнення яких зброя використовується за прямим призначенням: ведення війни, здійснення правоохоронної діяльності, полювання, скоєння злочинів, самооборона тощо. Відповідно, за прямим призначенням зброя класифікується як військова зброя, службово-штатна зброя, цивільна зброя, мисливська зброя, зброя самооборони, кримінальна зброя.

Доведено, що зброя як соціальний засіб може мати або властивості основного невід'ємного соціального атрибуту при її використанні за прямим призначенням, або властивості додаткового ситуативного соціального характеру при її використанні за непрямим призначенням (спорт, культура, як символ соціального або спеціального статусу людини, як об'єкт інвестування та ін.).

У підрозділі 1.2 «Адміністративно-правові аспекти обігу зброї» описується адміністративна специфіка цього комплексного інституту за узагальненими родовими ознаками.

Доведено, що соціальна діяльність у сфері обігу зброї – це конгломерат актів, операцій, дій та особливих видів діяльності економічного, соціального, юридичного спрямування, які зумовлюють найбільш вагомі діяння зі зброєю, її частинами та боєприпасами, а саме: виробництво, ремонт, торгівлю, експорт, імпорт, зберігання, носіння, використання, колекціонування, експонування, сертифікацію, облік, видання дозволів на придбання, зберігання, перевезення тощо.

Запропоновано за критерієм юридичного факту державної реєстрації поділяти зброю на таку тріаду: «обіг зареєстрованої зброї»; «обіг зброї, що підлягає реєстрації, але є незареєстрованою»; «обіг зброї, що не підлягає реєстрації та є незареєстрованою». Обіг зареєстрованої зброї – це врегульована адміністративно-правовими актами соціальна діяльність із задоволення суспільних потреб щодо використання зброї. Обіг нелегальної зброї – це антисоціальна діяльність певних осіб, що ведеться з метою здійснення протиправних вчинків чи без такої мети, проте пов'язана з фактом виготовлення, придбання, зберігання (перевезення) і самовільного знищення незареєстрованої зброї.

У підрозділі 1.3 «Правила обігу зброї як об'єкт адміністративного проступку» визначено, що вони є сукупністю адміністративно-правових норм, які врегульовують суспільні відносини, що визначають засади, адміністративні обов'язки та права власників, користувачів і розпорядників зброї, методи та адміністративні процедури адміністративної діяльності публічної адміністрації в аналізованій сфері, що в цілому утворює адміністративно-правовий режим обігу зброї в Україні.

Здобувач акцентує увагу, що основним принципом, який покладено в основу утворення такого чинника, як «правовий режим обігу зброї», є загальна заборона вільного обігу зброї в суспільстві.

Дисертант приходять до висновку, що правила обігу зброї – це імперативний інструментарій, заснований на нормах адміністративного права, що реалізує ідеологію загальної заборони на вільний обіг зброї в суспільстві, покладену в основу існування адміністративно-правового режиму обігу зброї в Україні. Стабільність цієї правової моделі забезпечена гарантією невідворотності юридичної відповідальності за порушення правил обігу зброї, що зрештою реалізує умови обмежень та

обтяжень, закладених у спеціальних заборонах і позитивних зобов'язаннях, що надає можливість або примусити, або покарати правопорушника.

Розділ 2 «Теоретико-правові засади адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї» складається з трьох підрозділів, у яких розкрито адміністративно-правові основи правового регулювання в аналізованій сфері.

У підрозділі 2.1 *«Адміністративно-правовий режим обігу зброї в Україні»* з'ясовано, що у правовому режимі обігу зброї, сформованому на загальній забороні та внутрішній ідеології спеціального дозвільного типу правового регулювання, високою є питома вага позитивних зобов'язань, спеціальних виключних заборон, а також абсолютних заборон (що є підґрунтям юридичної відповідальності).

Дисертант підкреслює, що такий стан речей обмежує рівень активності суб'єктів і межі їх самостійності та, як наслідок, утворює жорсткий правовий режим з високим ступенем правової врегульованості суспільних відносин цього виду. Адміністративно-правовий режим обігу зброї в Україні і дозвільна політика держави у цій сфері базуються на загальній забороні вільного обігу зброї в суспільстві. Цей правовий режим діє за алгоритмом підпорядкування: держава надає особі спеціальний дозвіл на право володіння зброєю за умови подальшого обов'язкового безумовного контролю за діями особи під час користування зброєю.

Розкрито чотири рівні логічної структури базової концепції адміністративно-правового режиму обігу зброї: нульовий (відправний); перший рівень – коли держава формує загальне право особи володіти зброєю; другий рівень – із першого права учиняється виняткова заборона вільного обігу зброї; третій рівень – із загальної заборони на обіг зброї виокремлюється спеціальний дозвіл на право володіння зброєю, але з відповідними санкціями та під контролем держави.

У підрозділі 2.2 *«Інтенсивність адміністративно-правового регулювання у сфері обігу зброї»* доведено, що інтенсивне адміністративно-правове регулювання здійснюється на основі ієрархічно визначених норм адміністративного права за ознакою їх юридичної сили. До них належать норми міжнародного права, конституційні норми, закони України, підзаконні нормативно-правові акти (постанови Верховної ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази МВС, спільні накази МВС з іншими центральними органами виконавчої влади). При цьому підкреслено, що спеціальний Закон у цій сфері («Закон про зброю») в Україні відсутній.

Автор підкреслює, що серед міжнародних нормативно-правових актів слід відзначити Конвенцію про контроль за придбанням і зберіганням вогнепальної зброї приватними особами Ради Європи від 28 червня 1978 р., Протокол проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 31 травня 2001 р. Конституційними нормами є положення Конституції України щодо найціннішої з цінностей – природного права захисту державою життя і здоров'я людини.

Сформовано ознаки інтенсивності правового регулювання соціальної діяльності у сфері обігу зброї за типовими характеристиками – імперативності,

жорсткості, напруженості та насиченості правового поля. Визначено ідеологію правового режиму обігу зброї, утвореного на загальній забороні вільного обігу зброї в Україні.

Підрозділ 2.3 «Поняття, зміст і класифікація видового об'єкта правопорушень у сфері обігу зброї» присвячено аналізу загального об'єкта адміністративного делікту, що утворюється множиною норм права, які містяться в нормах адміністративного права та визначають адміністративну відповідальність у сфері обігу зброї.

Доведено, що факультативний безпосередній об'єкт адміністративного делікту у сфері обігу зброї – це суспільні відносини, які охороняються адміністративно-правовими нормами і яким не завжди завдається шкода при скоєнні делікту, зокрема щодо захисту здоров'я громадян при неправомірному застосуванні засобів самооборони чи стрільбі з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї в населених пунктах і в невідведених для цього місцях.

Розділ 3 «Юридичний аналіз елементного складу адміністративних деліктів щодо порушення правил обігу зброї» складається з чотирьох підрозділів, у яких розкривається склад адміністративного проступку та пропонується вдосконалення законодавства в аналізованій сфері.

У підрозділі 3.1 «Предмет адміністративних деліктів, пов'язаних із порушенням правил обігу зброї» автор звертає увагу, що предмети, віднесені до загального чинника «зброя», за умови недотримання правил їх обігу підпадають під визначення «предмет адміністративного правопорушення» за двома аспектами: по-перше, якщо здійснюючи певну соціальну діяльність чи окремі дії зі зброєю, спеціальними засобами та боєприпасами до них, винна особа заподіює шкоду порядку управління у сфері дозвільної системи держави; по-друге, якщо конкретні предмети, віднесені до зброї, безпосередньо вказані в диспозиціях ст.ст.191-195-4 КУпАП (тоді вони є обов'язковою ознакою складу цього правопорушення).

Дисертант підкреслює, що реальна зброя як річ матеріального світу, що стала предметом окремого адміністративного делікту, при складанні протоколу про адміністративне правопорушення має бути ідентифікована за конкретним найменуванням, певним заводським маркуванням, товарним знаком, індивідуальним номером тощо.

Акцентується увага, що в межах кола предметів адміністративних деліктів, які є зброєю, родовий клас «зброя» має складатися з таксонів, що позначені та утворені за такою логічною схемою: конкретна зброя – це передусім матеріальна річ, а не соціальне явище. Тому в роботі над новим КУпАП для термінологічного позначення предметів адміністративних деліктів у сфері обігу зброї доцільно застосовувати уніфіковані базові таксони загального поняття «зброя»: вогнепальна зброя; холодна зброя; пневматична зброя; газова зброя; електрошокова зброя. Одним із варіантів розв'язання колізій при визначенні конкретної речі матеріального світу як предмета адміністративного делікту у сфері обігу зброї автор вбачає проведення сертифікації зброї та подібних до неї виробів і прийняття державного кадастру зброї.

Підрозділ 3.2 «Кваліфікація порушень правил обігу зброї за ознаками об'єктивної сторони адміністративного проступку» присвячено розкриттю змісту дій та видів діяльності зі зброєю, які складають поняття «обіг зброї».

Здобувач визначає, що до них належать: конструювання, розроблення (ст.195-1 КУпАП), збирання, випробування, виробництво (ст.195-4 КпАП), виготовлення (ст.195-1 КУпАП), перероблення, ремонт, сертифікація, реалізація (195-1 КУпАП), продаж (ст.ст.190, 194, 195-4 КУпАП), передання (ст.190 КУпАП), дарування, нагородження, придбання (ст.ст.190, 195-2, 195-4 КУпАП), зберігання (ст.ст. 190, 191, 195, 195 2, 195 4 КУпАП), обслуговування, облік (ст.195 2 КУпАП), реєстрація (ст.ст. 192, 195-2 КУпАП), охорона, носіння (ст.191 КУпАП), застосування (ст. 195-3 КпАП), транспортування, перевезення (ст.ст. 191, 195 КУпАП), пересилання, експорт, імпорт, конфіскація, оплатне вилучення, примусова реалізація (ст. 193 КУпАП), дослідження, колекціонування, експонування, знищення зброї.

Виявлено, що при описанні об'єктивної сторони порушення правил зберігання зброї особи, які складають протоколи, найчастіше (у 90% випадків) використовують такі фабули загального змісту: «порушення правил зберігання зброї»; «порушив правила зберігання»; «порушив правила зберігання холодної зброї»; «порушення правил зберігання вогнепальної зброї»; «порушення зберігання зброї»; «порушення умов зберігання зброї».

У підрозділі 3.3 «Суб'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї» підкреслюється, що предметом аналізу суб'єктивних елементів складів адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї є концепт «суб'єкт адміністративного правопорушення» (або «суб'єкт адміністративного делікту» чи «суб'єкт адміністративного проступку»), споріднений із поняттям «суб'єкт злочину» в науці кримінального права та поняттями «склад правопорушення» і «склад делікту», що існують у теорії права.

З'ясовано, що суб'єктивною стороною правопорушення у сфері обігу зброї є вина у формі умислу та необережності, а також наявність вини у формі наміру та необачності, які притаманні адміністративним правопорушенням з формальними складами. При цьому звертається увага, що не варто ототожнювати поняття вини та суб'єктивної сторони адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї, незважаючи на нерозривний зв'язок інтелектуально-вольової діяльності людини з мотиваційною та емоційною видами діяльності.

Суб'єктивною стороною адміністративних деліктів порушення правил обігу зброї законодавством визначено обов'язкову наявність вини: або у формі умислу, який буває прямим і непрямим, або у формі необережності, а саме – самовпевненості та недбалості. Наявність вини у формі умислу та необережності притаманна суб'єктивній стороні адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї з матеріальними складами. Визначено, що суб'єкт делікту адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї – це абстрактне поняття, за допомогою ознак змісту якого здійснюється ототожнення конкретного правопорушника щодо відповідності певним загальним і спеціальним ознакам з метою вирішення питання подальшого притягнення до юридичної відповідальності за порушення режиму обігу зброї чи звільнення від такої відповідальності.

Підрозділ 3.4 «Шляхи вдосконалення адміністративної відповідальності у сфері обігу зброї в Україні» присвячено проблемам правотворчості в аналізованій сфері.

Наводиться факт постійного зростання обсягу змін у правовому полі України, що зумовлює нестабільність національного законодавства. Зважаючи на те, що сфера обігу зброї є зоною інтенсивної нормативної регламентації, означене зменшує ефективність правового регулювання.

Автор вважає за доцільне запровадити в науковий обіг класифікаційні ознаки видових таксонів зброї як речі матеріального світу через уніфікацію назв конкретної речі, що є зброєю за логічною структурою.

Вагомим лейтмотивом пропонованої зміни до законодавства є розмежування юридичної відповідальності у сфері нелегального обігу вогнепальної нарізної мисливської зброї. За незаконний (без дозволу органів внутрішніх справ) обіг вогнепальної гладкоствольної мисливської зброї має наставати адміністративна відповідальність. За незаконний (без дозволу органів внутрішніх справ) обіг вогнепальної нарізної мисливської зброї – виключно кримінальна (Додаток Б).

ВИСНОВКИ

У дисертації на основі теорії адміністративного права, вітчизняного і міжнародного законодавства, досягнень суб'єктів владних повноважень щодо здійснення адміністративних проваджень і забезпечення адміністративно-правового режиму обігу зброї наведено нове розв'язання наукового завдання стосовно адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні та запропоновано низку висновків, пропозицій і рекомендацій. Основні з них такі:

1. Доведено, що зброя як категорія адміністративного права – це штучно створена людиною річ матеріального світу, метою якої є заподіяння шкоди об'єктові (насамперед людям) через його ушкодження, ураження, виведення з ладу, знищення тощо; яка є засобом задоволення соціальних потреб, пов'язаних з її проектуванням, виготовленням, придбанням, зберіганням, носінням, використанням і знищенням; призначається для ведення війни, здійснення правоохоронної діяльності, полювання, самооборони, а інколи і скоєння протиправних дій; може використовуватися як засіб спортивного, культурного, символічного та ішого непрямого призначення; її обіг і використання регулюються нормами адміністративного права.

2. З'ясовано, що адміністративно-правові аспекти обігу зброї є соціально-правовим явищем, засобом впливу на людей, що цей обіг утворює потенційну чи явну загрозу людям, регулюється адміністративно-правовими нормами матеріального та процесуального характеру, використовується як із негативною (вбивство людей на війні, під час здійснення злочинів), так і з позитивною метою (захист від посягань на життя і здоров'я людей, задоволення спортивних, культурних та естетичних потреб), регулює діяльність з виробництва, ремонту, торгівлі, експорту, імпорту, зберігання, носіння, використання, колекціонування, експонування, сертифікації, обліку, видання дозволів на придбання, зберігання, перевезення зброї, поділяється на обіг легальної та незареєстрованої зброї.

3. Визначено, що правила обігу зброї як об'єкт адміністративного проступку в Україні характеризуються такими особливостями: це суспільні відносини, які визначають заборони і дозвільні провадження щодо обігу зброї в Україні; їх правовою основою є спеціально-дозвільний режим, дозвільна система та адміністративна діяльність публічної адміністрації у сфері обігу зброї; є сукупністю норм права, що містять правила обігу зброї та правила дозвільної системи, пов'язані з ними; за своїм змістом вони є імперативними категоричними вимогами; визначаються спеціальними нормативно-правовими актами, якими в умовах сьогодення є відповідний порядок, затверджений наказом МВС, та опосередковано – диспозиціями статей, які визначають адміністративну відповідальність за порушення правил обігу зброї.

4. Доведено, що адміністративно-правовий режим обігу зброї має чотири рівні логічної структури базової концепції: нульовий (відправний) рівень, відтворений в аксіомі «у будь-якій демократичній правовій державі має існувати всезагальне дозволяння, так званий стан «загальної незабороненості»»; перший рівень – у стані загальної незабороненості держава формує загальне дозволяння на право кожного суб'єкта вільно володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю; другий рівень – із загального дозволяння на право вільного володіння майном вчиняється виняткова заборона вільного обігу зброї в суспільстві; третій рівень – із загальної заборони на вільний обіг зброї в суспільстві застосовується спеціальний дозвіл на право володіння зброєю, але з санкції та під контролем держави; цей спеціальний дозвіл обтяжується позитивними зобов'язаннями та спеціальними заборонами у вигляді правил обігу зброї.

5. Установлено, що інтенсивність адміністративно-правового регулювання у сфері обігу зброї характеризується імперативністю, жорсткістю, напруженістю та насиченістю адміністративно-правової матерії; здійснюється на основі ієрархічно визначених норм адміністративного права за ознакою їх юридичної сили, до яких належать норми міжнародного права, норми Конституції та деяких інших законів України, підзаконні нормативно-правові акти (постанови Верховної ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази МВС), з метою забезпечення державою найціннішого права людини на життя та права на самозахист.

6. З'ясовано, що видовим об'єктом правопорушення у сфері обігу зброї є порушення правил дозвільної системи, який є родовим для подальших ступенів логічного поділу, що утворюють логічну координовану серію. Загальному родовому поняттю «порушення правил дозвільної системи» підпорядковується видова координаційна серія порушень правил обігу зброї, що утворена диспозиціями окремих статей: порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передання іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї; порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї та бойових припасів; порушення громадянами строків реєстрації (перереєстрації) вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї та правил взяття її на облік; ухилення від реалізації вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї та бойових припасів; порушення працівниками торговельних

підприємств (організацій) порядку продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї та бойових припасів й ін.

7. Доведено, що предмет адміністративних деліктів, пов'язаних із порушенням правил обігу зброї, базується на сутності та класифікації зброї як речей, які безпосередньо вказані в диспозиціях чинного КУпАП як загальний концепт, що є обов'язковою ознакою складу адміністративного делікту, положень, указаних в диспозиціях норм адміністративного права, які визначають адміністративну відповідальність у сфері обігу зброї з поділом на вогнепальну й вогнепальну мисливську зброю, бойові припаси, холодну зброю, пневматична зброю, газові пістолети і револьвери, електрошкові пристрої, спеціальні засоби самооборони, спеціальні засоби, що застосовуються правоохоронними органами, нагородну зброю.

8. Здійснено класифікацію порушень правил обігу зброї за ознаками об'єктивної сторони адміністративного проступку та виявлено, що найчастіше уповноважені суб'єкти публічної адміністрації складають протоколи про адміністративні правопорушення за порушення правил зберігання зброї, правил зберігання холодної зброї, правил зберігання вогнепальної зброї, порушення умов зберігання зброї; порушення правил зберігання зброї та бойових припасів.

9. Визначено, що суб'єкт делікту адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї – це абстрактне поняття, за допомогою ознак якого здійснюється ототожнення конкретного правопорушника щодо відповідності певним загальним і спеціальним ознакам з метою вирішення питання подальшого притягнення до юридичної відповідальності або звільнення від такої за порушення режиму обігу зброї.

10. Запропоновано усунути юридичну колізію в аспекті предмета делікту, що існує між двома нормами права – ч.1 ст.190 КУпАП і ч.1 ст.263 КК: змінити диспозицію ч.1 ст.190 КУпАП через викладення її в такій редакції: «Придбання, зберігання, передання іншим особам або продаж громадянами вогнепальної мисливської (крім нарізної) чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду без дозволу органів внутрішніх справ – тягнуть за собою накладення штрафу від семи до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї або без такої».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Васильев И. В., Фролов А. С. Конструктивная модель правового режима оборота оружия. Административное и муниципальное право. 2014. № 1. С.5–12.

2. Васильев І. В. Обіг зброї: об'єкт адміністративно-правової охорони в аспекті суспільних інтересів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. № 28. С. 89–94.

3. Васильев І. В. Сфера обігу зброї: позитивні зобов'язання держави щодо забезпечення прав людини. Наше право. 2014. № 7. С. 45–51.

4. Васильєв І. В. Адміністративно-правові засади обігу цивільної зброї: зарубіжний досвід. Право і суспільство. 2015. № 4 (2). С. 110–119.

5. Васильєв І. В. Елементи адміністративних правопорушень у сфері обігу цивільної зброї. Вісник Запорізького національного університету. «Юридичні науки». № 2 (1). 2015. С. 115–124.

6. Васильєв І. В. Об'єкт адміністративних правопорушень, пов'язаних з порушенням правил обігу цивільної зброї. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». 2015. № 13 (1). С. 71–75.

7. Васильєв І. В. Щодо мови постанов суду в справах про адміністративні правопорушення. Право.ua. 2016. № 1. С. 68–73.

8. Vasyliiev I. Logic of forming the concept «weapons»: utilitarian and technological aspect. International Collection of scientific proceedings «European Cooperation». 2016. № 4 (11). С. 95–103.

9. Васильєв І. В. Виготовлення зброї як аспект її обігу. Актуальні проблеми сучасного адміністративного права: матеріали круглого столу (м. Запоріжжя, 22 березня 2013 р.). Запоріжжя: КПУ, 2013. С.47–49.

10. Васильєв І. В. Особливості обігу стрілецької громадянської зброї в Ізраїлі. Наука і вища освіта: тези доповідей учасників XXI Міжнародної наукової конференції студентів і молодих учених: у 2 т. (м. Запоріжжя, 18 квітня 2013 р.). Запоріжжя: КПУ, 2013. Т. 2. С. 27.

11. Васильєв І. В. Особливості обігу мисливської зброї в Англії та Уелсі. Актуальні проблеми публічного та приватного права: тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 25 жовтня 2013 р.). Запоріжжя: КПУ, 2013. С. 54–57.

12. Васильєв І. В. Утилітарні особливості складання адміністративного протоколу про порушення правил дозвільної системи. Адміністративний процес: сучасний стан та шляхи вдосконалення: матеріали круглого столу (м. Запоріжжя, 10 грудня 2013 р.). Запоріжжя: КПУ, 2013. С. 31–33.

13. Васильєв І. В. Логічний аспект поняття «суб'єкт адміністративного правопорушення». Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків, 15 квітня 2015 р.). Харків, 2015. С. 40–43.

14. Васильєв І. В. Концепт «суб'єкт адміністративного правопорушення» як абстрактна категорія. Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 15–16 травня 2015 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2015. С. 76–77.

15. Васильєв І. В. Особливості проблеми помилок із статтею 195 КпАП України. Становлення громадянського суспільства в Україні: нормативно-правове підґрунтя: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 6–7 травня 2016 р.). Дніпропетровськ: ГО «Правовий світ», 2016. С. 72–73.

16. Васильєв І. В. Явище хибної кваліфікації адміністративного правопорушення у сфері обігу зброї. Юридичні науки: історія, сучасний стан та

перспективи досліджень: Міжнародна науково-практична конференція (м. Київ, 13–14 травня 2016 р.). К.: Центр правових наукових досліджень, 2016. С. 116–117.

17. Васильєв І. В. Дії та види діяльності зі зброєю мовою адміністративного судочинства України. Юридична наука в XXI столітті: перспективи та пріоритетні напрями досліджень: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 13–14 травня 2016 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2016. С. 58–60.

18. Васильєв І. В. Основні проблеми практичного застосування адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї. Вплив євроінтеграції на соціально-економічний розвиток: матеріали XXXX Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Чернівці, 15–16 травня 2016 р.). Т. 2. К.: Науково-видавничий центр «Лабораторія думки», 2016. С. 9–11.

19. Васильєв І. В. Адміністративна відповідальність за порушення правил обігу зброї: українські реалії 2007–2015 рр. Юридичні науки: проблеми та перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20–21 травня 2016 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. С. 86–88.

20. Васильєв І. В. Особливості проблеми неналежного визначення підвідомчості розгляду справи про адміністративне правопорушення у сфері обігу зброї. Сучасні тенденції розвитку юридичної науки та практики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 20–21 травня 2016 р.). Кривий Ріг: ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2016. С. 100–103.

21. Васильєв І. В. Стан практичного застосування адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні. Особливості розвитку законодавства України у контексті євроінтеграційних процесів: Міжнародна науково-практична конференція (м. Харків, 3–4 червня 2016 р.): у 2-х частинах. Ч.2. Х.: Східноукраїнська наукова юридична організація, 2016. С. 24–25.

АНОТАЦІЯ

Васильєв І. В. Адміністративна відповідальність за порушення правил обігу зброї в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2017.

У дисертації наведено новітнє розв'язання наукового завдання щодо адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні, запропоновано низку висновків, пропозицій і рекомендацій.

Виявлено юридичну природу зброї як категорії адміністративного права, що є соціально-правовим явищем, засобом впливу, що утворює потенційну чи явну загрозу для людей та регулюється адміністративно-правовими нормами.

З'ясовано адміністративно-правові аспекти обігу зброї. Розкриті правила обігу зброї як об'єкта адміністративного проступку в Україні, що є характеристикою суспільних відносин, які врегульовані нормами адміністративного права та визначають заборонні й дозвільні провадження щодо обігу зброї в Україні.

Розкрито категорію інтенсивності адміністративно-правового регулювання у сфері обігу зброї, що характеризується критеріями жорсткості, напруженості та насиченістю адміністративно-правової матерії правового регулювання.

Сформовано поняття, розкрито зміст і здійснено класифікацію видового об'єкта правопорушень у сфері обігу зброї, який у свою чергу є родовим для подальшого ступеня логічного поділу і вже як наступний за логічним ступенем поділяється на види, що утворюють логічну координовану серію.

Здійснено класифікацію порушень правил обігу зброї за ознаками об'єктивної сторони адміністративного проступку. Розкрито суб'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї як абстрактні поняття, за допомогою яких здійснюється ототожнення конкретного правопорушника щодо відповідності певним ознакам з метою вирішення питання подальшого притягнення до юридичної відповідальності за порушення правового режиму обігу зброї чи звільнення від такої відповідальності.

Запропоновано зміни і доповнення до чинного законодавства, насамперед щодо розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності у сфері обігу вогнепальної мисливської зброї.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, адміністративний делікт, адміністративно-правовий режим, зброя, зона інтенсивного адміністративно-правового регулювання, обіг зброї, правила обігу зброї.

АННОТАЦИЯ

Васильев И. В. Административная ответственность за нарушение правил оборота оружия в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Научно-исследовательский институт публичного права, Киев, 2017.

Доказано, что административно-правовые аспекты оборота оружия являются социально-правовым явлением, средством воздействия на людей, которое образует потенциальную или явную угрозу, регулируется административно-правовыми нормами материального и процессуального характера, используется как с отрицательной целью (убийство людей на войне и во время совершения преступлений), так и с положительной (защита от посягательств на жизнь и здоровье людей, удовлетворение спортивных, культурных и эстетических потребностей), регулирует действия по производству, ремонту, торговле, экспорту, импорту, хранению, ношению, использованию, коллекционированию, экспонированию, сертификации, учету, выдаче разрешений на приобретение, хранение, перевозку оружия, делится на оборот легального и незарегистрированного оружия.

Правила оборота оружия как объект административного проступка в Украине – это общественные отношения, урегулированные нормами административного права, определяющие запреты и разрешительные процедуры по обращению с оружием в Украине; их правовой основой является специальный разрешительный способ оборота оружия и административная деятельность в сфере обращения оружия, которые

определяют правила оборота оружия и правила разрешительной системы, связанные с этим; по своему содержанию они являются императивными категоричными требованиями, которые определяются специальными нормативно-правовыми актами, которыми в нынешних условиях является соответствующий порядок, утвержденный приказом МВД и, опосредствованно, диспозициями статей, устанавливающих административную ответственность за нарушение правил оборота оружия.

Раскрыто категорию интенсивности административно-правового регулирования в сфере оборота оружия, которая характеризуется критериями жесткости, напряженности и насыщенности административно-правовых норм, осуществляется на основе иерархически определенных норм административного права по признаку их юридической силы, к которым относятся нормы международного права, конституционные нормы, другие законы Украины, подзаконные нормативно-правовые акты (постановления Верховной Рады Украины, указы Президента Украины, постановления Кабинета Министров Украины, приказы МВД), с целью обеспечения государством ценного права – жизни и здоровья человека и права на самозащиту.

Выяснено, что видовым объектом правонарушения в сфере оборота оружия является нарушение правил разрешительной системы, который в свою очередь является родовым для последующей степени логического разделения, и уже как следующий за логической степенью делится на виды, которые образуют логическую скоординированную серию.

Доказано, что общему родовому понятию нарушения правил разрешительной системы подчиняется видовая координационная серия нарушений правил оборота оружия, созданная диспозициями отдельных статей: нарушение гражданами порядка приобретения, хранения, передачи другим лицам или продажи огнестрельного, холодного или пневматического оружия; нарушение гражданами правил хранения, ношения или перевозки огнестрельного, холодного или пневматического оружия и боевых припасов; нарушение гражданами сроков регистрации (перерегистрации) огнестрельного, холодного или пневматического оружия и правил взятия его на учет; уклонения от реализации огнестрельного, холодного или пневматического оружия и боевых припасов; нарушение работниками торговых предприятий (организаций) порядка продажи огнестрельного, холодного или пневматического оружия и боевых припасов и др.

Доказано, что предмет административных деликтов, связанных с нарушением правил оборота оружия, базируется на сущности и классификации оружия как вещей, которые непосредственно указаны в диспозициях действующего КоАП; как общий концепт, является обязательным признаком состава административных деликтов, указанных в диспозициях норм административного права, которые определяют административную ответственность в сфере оборота оружия с разделением на огнестрельное оружие, огнестрельное охотничье оружие, боеприпасы, холодное оружие, пневматическое оружие, газовые пистолеты и револьверы, электрошоковые устройства, специальные средства самообороны, специальные средства, применяемые правоохранительными органами, наградное оружие.

Определено, что субъект деликта административных правонарушений в сфере оборота оружия – это абстрактное понятие, с помощью признаков содержания

которого осуществляется отождествление конкретного правонарушителя на предмет соответствия определенным общим и специальным признакам, с целью решения вопроса дальнейшего привлечения к юридической ответственности за нарушение режима оборота оружия или освобождения от такой ответственности.

Предложены изменения и дополнения в действующее законодательство, в первую очередь относительно разграничения административной и уголовной ответственности в сфере оборота огнестрельного охотничьего оружия.

Ключевые слова: административная ответственность, административный деликт; административно-правовой режим; оружие; зона интенсивного административно-правового регулирования; оборот оружия; правила оборота оружия.

SUMMARY

Vasiliev I. V. Administrative responsibility for violating regulations of weapons handling in Ukraine. – *The manuscript.*

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2017.

The thesis found legal nature, as a category of weapons of administrative law, which is a socio-legal phenomenon lever forming potential or apparent threat to people and is regulate by law.

Administrative and legal aspects of arms trafficking was revealed. Disclosed rules trafficking of arms as the object of administrative offense in Ukraine, which is a characteristic of social relations that are regulate by the rules of administrative law and determine the bans and licensing proceedings against arms trafficking in Ukraine.

The thesis reveals the intensity of the category of administrative and legal regulation in the sphere of arms, characterized by criteria of rigidity, intensity and saturation of administrative and legal matter, the right adjustment.

In the thesis formed a concept open content and implementation of specific object classification offenses in the sphere of arms, which in turn is generic to the next level of logical division, and has, as following the logic level is divide into types that form a logical coordinated series.

In the thesis the qualification of violation of arms trafficking on the basis, of the objective of administrative misconduct.

The thesis disclosed subjective elements of administrative offenses in the sphere of weapons as abstract concepts, through which the signs identifying specific offenders for compliance with certain characteristics, in order to further address the issue of bringing to legal liability or exemption from such legal regime for violations of arms trafficking.

In the thesis proposed amendments to the current legislation, especially concerning separation of administrative and criminal responsibility in the sphere of firearms hunting weapons.

Key words: administrative responsibility, administrative tort, administrative and legal regime, weapon, zone of intense administrative and legal regulation, trafficking in weapons, rules for arms trafficking.